

Module 7. Interventiestrategieën voor leerkrachten

Deze module biedt leerkrachten praktische interventietechnieken om pesten op school aan te pakken. Het document beschrijft strategieën voor onmiddellijke interventie, stapsgewijze protocollen voor verschillende soorten pesten, methoden om omstanders bij het proces te betrekken en manieren om ouders en het schoolbestuur effectief bij het proces te betrekken.

**Co-funded by
the European Union**

Technieken voor onmiddellijke interventie bij het zien van pesten

Veilig meldingssysteem

Zorg voor een anoniem meldingssysteem dat zowel slachtoffers als getuigen aanmoedigt om incidenten van pesten te melden zonder angst voor represailles. Deze aanpak leidt tot een vroege identificatie van problemen en maakt een snellere interventie door het schoolpersoneel mogelijk (Guerra et al., 2011).

Verbeterd toezicht

Organiseer schoolpersoneel om toezicht te houden op gebieden waar pesten vaak voorkomt, zoals gangen, toiletten en speelplaatsen. De aanwezigheid van volwassenen in deze minder goed bewaakte ruimtes kan de frequentie van pesterijen verminderen en maakt onmiddellijke interventie mogelijk wanneer ze zich voordoen (Craig & Pepler, 2003).

Duidelijke, gestructureerde reacties

Pak pesterijen onmiddellijk aan om te laten zien dat de problemen van leerlingen serieus worden genomen. Een gestructureerde reactie omvat het scheiden van de betrokken leerlingen, het bespreken van het incident, het aanbieden van begeleiding aan beide partijen en het organiseren van activiteiten om empathie op te bouwen (Olweus & Limber, 2010; Espelage et al., 2013).

Wanneer leraren getuige zijn van pesten, is hun onmiddellijke reactie cruciaal. Door deze strategieën toe te passen, laten leraren leerlingen zien dat pesten onaanvaardbaar is en dat de school zich inzet voor het handhaven van een veilige omgeving. De effectiviteit van de interventie hangt af van de ernst en de specifieke omstandigheden van elk incident, waaronder de betrokken leerlingen en de aard van het pesten.

Reflectievraag: Denk aan een moment waarop je getuige was van een incident van pesten in de gang op weg naar een klaslokaal. Wat deed je op dat moment en hoe zou je nu proberen hen te helpen het probleem op te lossen?

Stapsgewijze interventieprotocollen

Effectieve interventie bij pesten vereist een systematische aanpak die de onderliggende oorzaken aanpakt en tegelijkertijd duidelijke richtlijnen voor actie biedt. De huidige strategieën die uitsluitend gebaseerd zijn op door leraren overgebrachte restrictieve inhoud, kunnen ineffectief zijn, omdat jongeren deze boodschap kunnen negeren als een vorm van verzet tegen autoriteit (Ybarra et al., 2016).

Stap 1: Begrijp de factoren die bijdragen aan pesten

Identificeer de onderliggende factoren die pesterig gedrag kunnen veroorzaken. Onderzoek wijst uit dat woede wordt beschouwd als de belangrijkste voorspeller van pestgedrag in zowel transversale als longitudinale studies (Endrezen & Olweuz, 2001).

Stap 3: Stimuleer de betrokkenheid van leerlingen

Leid kinderen naar proactief gedrag door middel van een mentorsysteem waarbij oudere leerlingen jongere leerlingen leren over ethisch gedrag en het voorkomen van pesten. Deze aanpak bestrijdt niet alleen pesten, maar helpt leerlingen ook om leiderschapskwaliteiten te ontwikkelen.

Stap 2: Voer preventieprogramma's in

Organiseer bijeenkomsten en programma's waarbij kinderen actief betrokken kunnen worden. Wanneer pesten net als elk ander onderwerp wordt besproken, wordt er een schoolbrede norm vastgesteld dat pesten onaanvaardbaar is, waardoor een cultuur van bewustwording ontstaat waarin iedereen zich verantwoordelijk voelt voor het ontmoedigen van pesten.

Stap 4: Implementeer emotionele programma's

Werk in kleine groepen met agressieve leerlingen om hen manieren te leren om intense emoties om te buigen. Programma's die zich richten op emotionele geletterdheid en de ontwikkeling van zelfbewustzijn, zelfregulering, empathie en sociale vaardigheden zijn effectief gebleken in het verminderen van pestgedrag (Gaffney et al., 2021).

De Noorse schoolgezondheidsdienst is een voorbeeld van deze aanpak door mentale en fysieke gezondheid te bevorderen, een positieve sociale omgeving te bieden en ziekte te voorkomen door middel van systematische interventieprotocollen (Kvarme et al., 2020). De MUDI-modules met betrekking tot SEL-gebaseerd onderwijs bieden leerkrachten en scholen de nodige middelen om emotionele programma's effectief te implementeren.

De rol van omstanders in pest situaties

Wanneer pesten op school voorkomt, is het cruciaal dat er leerlingen zijn die bereid zijn om voor slachtoffers op te komen om te voorkomen dat negatief gedrag wordt versterkt. Om positief gedrag van omstanders te bevorderen, hebben leerlingen een integrale aanpak nodig om pesten effectief aan te pakken (Mazzone, 2020).

Casestudy: passieve versus actieve omstanders

Adrian, een veertienjarige jongen, wordt op school steeds vaker gepest, van schelden tot fysiek geweld. In een passief omstandersscenario blijven getuigen stil uit angst of ongemak, waardoor Adrian's isolatie en kwetsbaarheid worden versterkt.

Met actieve omstanders verandert Adrians ervaring echter drastisch. Wanneer hij wordt gesteund door leeftijdsgenoten die de pestkoppen confronteren, hem verdedigen of incidenten melden aan de autoriteiten, wordt de impact van het pesten aanzienlijk verminderd.

Effectieve interventie door omstanders ontwikkelen

- Verhoog het bewustzijn van leerlingen over verschillende vormen van pesten en de mogelijke gevolgen daarvan.
- Ontwikkel interventievaardigheden door middel van assertieve communicatie en training in conflictoplossing
- Creëer een omgeving waarin positief gedrag van omstanders wordt beloond
- Stel duidelijke regels en routines op om pesten tegen te gaan
- Bied anonieme meldingsmogelijkheden via beveiligde platforms

Effectieve benaderingen zijn onder meer het aanbieden van anonieme meldingskanalen aan leerlingen, zoals online formulieren of suggestieboxen, het uitnodigen van leerlingen om tijdens schoolbijeenkomsten over hun ervaringen te spreken, en het organiseren van activiteiten die gericht zijn op het creëren van een pestvrije omgeving. Deze strategieën stellen leerlingen in staat om actie te ondernemen wanneer ze getuige zijn van pesten, waardoor een gemeenschap wordt gecreëerd waarin iedereen verantwoordelijkheid neemt voor het bevorderen van vriendelijkheid en respect (Pozzoli & Gini, 2013).

Leerlingen betrekken bij het ondersteunen van slachtoffers en het melden van incidenten

Platforms voor de stem van leerlingen

Creëer mogelijkheden voor leerlingen om tijdens schoolbijeenkomsten en vergaderingen te spreken over hun ervaringen en suggesties met betrekking tot het voorkomen van pesten.

Door rechtstreeks van leeftijdsgenoten te horen, wordt empathie en begrip bevorderd, wat bijdraagt aan het opbouwen van een gemeenschap waarin iedereen verantwoordelijkheid neemt voor het bevorderen van respect.

Anonieme meldingssystemen

Implementeer veilige platforms, zoals anonieme online meldingsformulieren of ideeënbusjes, zodat leerlingen zich veilig voelen om hun ervaringen te delen zonder bang te hoeven zijn voor represailles. Deze kanalen moedigen leerlingen aan om met belangrijke informatie over pesten naar voren te komen.

Anti-pestcampagnes

Organiseer activiteiten en campagnes gericht op het creëren van pestvrije scholen die waarden als respect en inclusie bijbrengen. Scholen kunnen workshops, interactieve theatervoorstellingen of teambuildingsoefeningen organiseren die het belang van empathie en de impact van pesten benadrukken.

Rollenspellen en begeleide discussies kunnen studenten helpen om zelfvertrouwen en vaardigheden op te bouwen op het gebied van interventievaardigheden. Door deze vaardigheden in een veilige omgeving te oefenen, zijn studenten beter voorbereid om hun kennis in praktijksituaties toe te passen. Leerkrachten moeten routines creëren en duidelijke regels vaststellen die leerlingen helpen begrijpen hoe belangrijk het is om op te komen voor zichzelf wanneer ze met pesten worden geconfronteerd.

Daarnaast kunnen scholen mentorprogramma's ontwikkelen waarbij oudere leerlingen jongere leerlingen leren over ethisch gedrag en het voorkomen van pesten. Deze aanpak helpt niet alleen pesten te bestrijden, maar ontwikkelt ook leiderschapskwaliteiten bij de mentoren. Zoals aangetoond in [een casestudy](#) over cyberpestenpreventie, kan een dergelijk systeem kinderen effectief betrekken bij proactieve inspanningen tegen pesten (Media Awareness, 2006).

Ouders betrekken bij de preventie van en interventie tegen pesten

Ouderbetrokkenheid bij het aanpakken van pesten op school is cruciaal voor een effectieve interventie. Deze praktijk vereist het opbouwen van een sterk partnerschap tussen schoolpersoneel en gezinnen, het onderhouden van duidelijke communicatie en het delen van verantwoordelijkheid voor het welzijn van leerlingen.

Educatieve workshops

Organiseer workshops voor ouders waarin wordt uitgelegd hoe ze signalen van pesten kunnen herkennen, kinderen thuis kunnen ondersteunen, empathie kunnen tonen en inzicht kunnen krijgen in de situatie waarin hun kinderen zich bevinden. Deze workshops helpen om de aanpak van pesten op school en thuis op elkaar af te stemmen.

Duidelijke communicatiekanalen

Ontwikkel een nieuwsbrief, informatiebijeenkomsten of een speciaal gedeelte op de website van de school om ervoor te zorgen dat ouders op de hoogte zijn van het beleid en de procedures tegen pesten. Regelmatige updates houden ouders op de hoogte en betrokken bij preventieve maatregelen.

Ouderopleidingsprogramma's

Implementeer trainingen over de symptomen en gevolgen van pesten, effectieve communicatieve vaardigheden en positieve opvoedingstechnieken. Deze programma's bevorderen een ondersteunende thuisomgeving door ouders kennis en vaardigheden bij te brengen om pesten te herkennen en erop te reageren (Huang et al., 2019).

Scholen moeten ouders aanmoedigen om succesverhalen te delen over hoe zij hun kinderen hebben geholpen om met pestgedrag om te gaan. Deze verhalen kunnen worden gedeeld tijdens schoolevenementen, in nieuwsbrieven of tijdens ouderavonden, om andere ouders te inspireren en praktische oplossingen te laten zien die in de praktijk hebben gewerkt.

Daarnaast moeten scholen het belang benadrukken van het monitoren van internetactiviteiten om cyberpesten te voorkomen en een thuisomgeving te creëren waarin kinderen zich op hun gemak voelen om hun zorgen te delen. Door een actieve rol te spelen in het bevorderen van een veilige en ondersteunende thuisomgeving, worden ouders essentiële partners in een alomvattende preventie van pesten (Olweus & Limber, 2010).

De rol van het schoolbestuur bij de aanpak van pesten

Effectieve interventie bij pesten vereist sterk leiderschap en systematische ondersteuning van het schoolbestuur. Bestuurders spelen een cruciale rol bij het vaststellen van beleid, het toewijzen van middelen en het creëren van een schoolcultuur die pestgedrag actief ontmoedigt.

Beleidsontwikkeling en -implementatie

Schoolbestuurders moeten een uitgebreid anti-pestbeleid ontwikkelen waarin pestgedrag duidelijk wordt gedefinieerd, de meldingsprocedure wordt uiteengezet en de gevolgen worden gespecificeerd. Dit beleid moet regelmatig worden herzien en bijgewerkt om nieuwe vormen van pesten, zoals cyberpesten, aan te pakken.

De implementatie vereist een consistente handhaving in alle schoolomgevingen en door alle personeelsleden. Regelmatige training zorgt ervoor dat alle personeelsleden het beleid en hun verantwoordelijkheden bij de handhaving ervan begrijpen.

Bestuurders moeten ook een systeem voor gegevensverzameling opzetten om pesterijen bij te houden, patronen te identificeren en de effectiviteit van interventiestrategieën te evalueren. Dankzij deze datagestuurde aanpak kunnen scholen hun middelen inzetten waar ze het meest nodig zijn en programma's aanpassen op basis van de resultaten.

Bovendien moeten schoolleiders respectvol gedrag voorleven en mogelijkheden creëren om leerlingen positief te erkennen. Door vriendelijkheid, inclusie en begripvol gedrag te belonen, helpen bestuurders bij het vaststellen van sociale normen die pesten ontmoedigen en een positief schoolklimaat bevorderen waarin alle leerlingen zich gewaardeerd en veilig voelen.

Toewijzing van middelen en ondersteuning van programma's

- Wijs middelen toe voor anti-pestprogramma's en professionele ontwikkeling.
- Maak tijd vrij in het schoolrooster voor activiteiten ter voorkoming van pesten
- Zorg voor begeleiding voor zowel slachtoffers als daders
- Ondersteun initiatieven van leerkrachten voor interventies op klasniveau
- Investeer in monitoringsystemen voor risicovolle gebieden

Alomvattende aanpak van pesten

Bewustwording en preventie

Informeer de schoolgemeenschap over vormen van pesten, de gevolgen ervan en preventiestrategieën. Implementeer proactieve programma's die empathie, sociale vaardigheden en emotionele geletterdheid bevorderen.

Ondersteuning en follow-up

Bied alle betrokken partijen begeleiding en emotionele steun. Betrek ouders en bestuurders bij het aanpakken van onderliggende problemen en het monitoren van de voortgang.

Onmiddellijke reactie

Grijp onmiddellijk in wanneer pesten plaatsvindt aan de hand van duidelijke, gestructureerde protocollen. Scheid de betrokken partijen, pak het gedrag direct aan en bied onmiddellijke ondersteuning aan slachtoffers.

Activering van omstanders

Leer leerlingen om pestgedrag te herkennen en er veilig op te reageren. Bied anonieme meldingsmogelijkheden en beloon positief gedrag van omstanders.

Effectieve interventie bij pesten vereist een gecoördineerde inspanning van leraren, leerlingen, ouders en bestuurders. Door de strategieën uit dit document te implementeren, kunnen scholen een omgeving creëren waarin pesten minder snel voorkomt en effectiever wordt aangepakt wanneer het toch gebeurt.

Onderzoek toont consequent aan dat een veelzijdige aanpak de beste resultaten oplevert. Programma's die directe interventietechnieken, stapsgewijze protocollen, betrokkenheid van omstanders en betrokkenheid van ouders combineren, leiden tot een aanzienlijke vermindering van pestgedrag (Olweus & Limber, 2010; Espelage et al., 2013).

Leraren spelen een cruciale rol in dit proces, omdat zij zowel als eerste reageren op pesterijen als architecten zijn van een klascultuur die respect en inclusie bevordert. Door zich te wapenen met empirisch onderbouwde interventiestrategieën en samen te werken met alle belanghebbenden, kunnen leraren een aanzienlijk verschil maken bij het creëren van een veiligere, meer ondersteunende leeromgeving voor alle leerlingen.